



PRIMER 25 (sprejemanje konstruktivnih in spoštljivih izbir vedenja in v interakcijah)

Razredne zgodbe

Mojca Jamnik

Namen

V tej dejavnosti bom:

- *spoznal/-a, da so čustva del našega vsakdana in da nas spremljajo v vseh situacijah življenja,*
- *razmišljal/-a, kako se čustva odražajo v različnih razrednih situacijah,*
- *čustva, omenjena v zgodbicah, primerjal/-a s čustvi in izkušnjami, ki jih doživljam sam/-a,*
- *razmišljal/-a, kako lahko ravnam drugače, da preprečim dogodke in negativna čustva, omenjena v razrednih zgodbicah,*
- *na podlagi lastnih izkušenj oblikoval/-a nove razredne zgodbe in jih prek gledališča predstavil/-a drugim.*

Kriteriji uspešnosti:

- *razumem, da so čustveni odzivi del vsakodnevnega življenja v šoli in zunaj nje, in jih prepoznavam pri sebi in svojih sošolcih,*
- *zmorem se vživeti v čustva junakov v zgodbah in jih primerjati s čustvi, ki jih ob podobnih situacijah doživljam sam/-a,*
- *zmorem sprejeti odločitve o tem, kako bom ravnal/-a, pri katerih upoštevam posledice, ki bi jih moje ravnanje imelo na druge osebe,*
- *zmorem oblikovati svojo "razredno zgodbo" in jo na igriv način (prek gledališča) predstaviti drugim.*

Čas izvajanja: vsaj 4 šolske ure

Nadaljnje branje in viri: / (zgodbe so avtorske)

Navodila za delo

BRANJE ZGODB

Preberite zgodbe, ki so zgodile vašim vrstnikom. Razmislite, ali ste jih v podobni obliki kdaj doživeli tudi sami. Na koncu vsake zgodbe so vprašanja, ki so vam lahko v pomoč pri razmisleku o vsebini, ravnanjih in čustvih literarnih oseb.



Martin se zlaže

»Juhuhu, še malo pa bo zmaga tu!« je kričal Martin iz svoje sobe, ko je v svoji najljubši računalniški igri že nešteto krat poskušal premagati hudobce. Bil je vznemirjen, srce mu je bilo hitreje, kot če bi pretekel dvajset krogov na šolskem igrišču. Vedel je, da mora zadati še zadnji strel in zmaga bo v njegovih rokah. Zdaj ni več sedel v svojem udobnem naslanjaču, temveč je pošteno skakal, kot kakšen pokvarjen avtomobil tik preden izdihne.

Ampak v tistem hipu se je zgodilo – veliko presenečenje. »Joj, ne! P ... le od kod se je vzela ta o ...?« je kričal. Ni skoparil z zmerljivkami. Na dan je privlekel najgrše besede, kar si jih je lahko izmislil. V jezi je pričel metati miško, tolči po tipkovnici, vse dokler ni odletel gumb, na katerega je dajal ukaz strel. »t ..., zdaj je konec mojega igranja!« se je še naprej jezil, ko je videl, kaj je storil. »Le kje naj staknem novo tipkovnico?« se je spraševal. Začel je brskati po stanovanju, a ni našel nikjer nobene, ki bi bila vsaj približno cela. Vsaki je nekaj manjkalo. »Ah, bo že,« si je rekel. »Mamici bom dejal, da potrebujem novo. Mi jo bo že kupila.«

Ko je mami prišla iz službe, jo je pričakal že na vhodu. »Martin, moj sinko, kako si?« ga je vprašala, nato pa nadaljevala: »Zdiš se mi malce potrta. Da ni bilo v šoli kaj narobe?« Martin je izkoristil trenutek: »V šoli se ni zgodilo nič novega, dolgčas kot vedno. Ampak naša učiteljica je pa zmešana. Spet nam je dala nalogo o praznikih. Saj veš, ko moram iz tiste debele knjige izpisovati trapaste podatke in jih pretipkati na računalnik. Spet mi je padla knjiga na tipkovnico in jo uničila.« »To je pa višek,« se je razjezila mami. »Stopila bom do te tvoje učiteljice in ji povedala, naj takšnih nalog ne daje več.« »O, to pa ne. Brez potrebe mami, bom že sam uredil. Ti daj samo hitro denar, pa grem po novo tipkovnico in stvar bo rešena. Veš, ne bi se rad izpostavljaj pred sošolci.« »Če ti tako praviš, naj ti bo,« je zaključila mami in Martinu dala denar za novo tipkovnico.

Vprašanja za razmislek:

- Kakšen se ti zdi Martin? Kaj je naredil narobe?
- Kakšna je Martinova mami? Ali je prav, da mu je verjela? Kako bi ti ravnal/-a, če bi bil/-a Martinov roditelj? Utemelji.
- Kaj bi mu svetoval/-a, če bi bil/-a njegov prijatelj/-ica in bi poznal/-a njegovo težavo velikega razburjenja, kadar izgubi v računalniški igri?
- Kako se počutiš v vlogi poslušalca/-ke Martinove zgodbe? Kašna čustva čutiš do Martina?

Skrbim za dobro počutje vseh

Miša je prijazna deklica. Obiskuje četrti razred. Rada se igra z vsemi otroki, rada je v naravi in rada ustvarja. Deževni dnevi so idealni za ustvarjanje. Najraje ustvarja darila in jih podarja prijateljem, sošolcem in učiteljicam. Srečna je, ko nekomu nekaj podari. Prav zato njen srček zaigra še lepše, ko da svoj izdelek, v katerega je vložila veliko truda, nekomu in je ta zanj hvaležen. Včasih podari izdelke tudi otrokom, katerim želi, da se ne bi ves čas le jezili in prepirali drug z drugim. Želi si, da bi bili vsi prijazni in veseli. Včasih so učenci hvaležni njene pozornosti, včasih pa ne in izdelek na skrivaj odvržejo v koš.

Martin pa srčka ni samo na skrivaj odvrigel v koš, temveč se je začel glasno norčevati. In ne samo on, še drugi so se pričeli smejati. Govorili so, da je Miša zaljubljena v Martina. Pa to sploh ni bilo res. S srčkom je Miša želela le pokazati, da moramo biti vsi prijazni in prijateljski drug do drugega, a jim žal tega ni mogla dopovedati, saj je sploh niso poslušali. Bila je žalostna. Odločila se je, da otrokom ne bo več podarjala stvari. Takšna bo kot oni.

Od tistega dne je bilo v Mišinem razredu grozno. Otroci so se ves čas prepirali in nikogar ni bilo, ki bi jih z majhnimi pozornostmi osrečil. Miši to ni bilo všeč, a kaj bi lahko storila, saj niso cenili njene predanosti razredu. Ves čas je skrbela za to, da bi se v razredu vsi počutili dobro, a tega niso nikoli opazili. Opazila je le učiteljica. Dejala je: »Dragi moji učenci, kaj ne vidite, kam ste prišli. Dnevno mi tožite, kaj so vam drugi storili. Dnevno rešujemo vaše težave, a ostajate kljub temu drug do drugega nesramni. Ne cenite prijateljstva, drugačnosti. Pozabljate, kako pomembne so drobne stvari, majhne pozornosti, ki vam jih namenijo prijatelji ali sošolci. In verjemite, najbolj srečni so tisti, ki nekaj naredijo in nekomu nekaj dajo. Ne tisti, ki sprejemajo. Od sedaj naprej se boste vsi trudili, da se boste vi in drugi počutili dobro. Vsak od vas bo vsak dan opravil neko dobro delo. Čez nekaj časa se bomo pogovorili, ali opazate, da je manj prepиров in več zadovoljnih obrazov.«

In res, učenci so sledili učiteljičinim navodilom. Taja je pomagala sošolki pri matematiki, Nejc je Janji nesel težko torbo, Eva, Brina in Adrijan so po malici počistili vse mize, Matija je Tadeju popravil šilček, Jan je Maji posodil lepilo in škarje. Nekateri učenci so izdelovali različne izdelke in jih podarjali, drugi so pomagali pri pisanju domače naloge. Če je kdo kar koli potreboval, so z veseljem posodili. Niso se več prepirali: »Ne dam ti svinčnika, moje škarje si vzela, ta risba je grda ...« Ko jih je učiteljica vprašala, kako se počutijo v razredu, so enoglasno zakričali: »Odlično!«

Vprašanja za razmislek:

- Kaj si želi Miša?
- Kakšen je Martin in njegovi sošolci?
- Kaj bi rekel/-la Martinu, če bi bil/-a njegov/-a prijatelj/-ica?
- Kakšen je tvoj razred?
- Kako lahko s svojimi dejanji prispevaš, da se v tvojem razredu vsi počutijo bolje?

Drugim želim dobro

Učenci 4. B-razreda si radi pomagajo. Kadar nekdo pozabi doma radirko, mu jo z veseljem posodijo. Če se kdo slabo počuti, mu takoj prinesejo kozarec vode. Če je kdo žalosten, ga poskušajo razvedriti z lepo zgodbico ali igro.

Dva učenca pa nista vedno prijazna. Najbolj ju razveseli, kadar nekdo naredi kaj narobe. Takrat se mu posmehujeta in njuna srčka kar skačeta od veselja. Pa veda, da to ni prav, a je tako zabavno, kadar se nekomu pripeti kaj slabega. In najbolj pomembno je, da se njima to nikoli ne zgodi.

Nekega dne pa se je kljub vsemu pripetilo nekaj nenavadnega. Doma sta se skrbno pripravila na predstavitev gozdnih živali. Izdelala sta celo plakat. S ponosom sta ga razprla pred sošolci. Takrat pa, joj! Živali na plakatu so imele tako smešne oči, noge in ušesa, da so se sošolci, čeprav so vedeli, da to



ni prav, začeli glasno smejati. Od sramu in jeze jima je postalo kar slabo. Takrat sta končno spoznala, kako se počutijo drugi, ko se jim posmehujeta. Obljubila sta si, da bosta odtlej do drugih vedno spoštljiva in prijazna.

Vprašanja za razmislek:

- Razmisli in povej, kako je v razredu, kjer so vsi prijazni do drugih?
- Kaj pa, če je kdo nesramen in se drugim za vsako stvar posmehuje? Ali bi se dobro počutil/-a, če bi se ti kdo posmehoval?
- Ali se ti kdaj norčuješ iz drugih? Kaj jim rečeš?
- Kaj misliš, kako se počutijo drugi, če se jim nekdo posmehuje?

Ti si moja najboljša prijateljica

»Seveda sem tvoja najboljša prijateljica,« je že vsaj desetisočkrat odgovorila Neji Irma. Neja in Irma sta prijateljici že od nekdaj. Bajе, da sta se spoznali, še preden sta pokukali iz mamičinih trebuhov. V šoli za starše, kamor so njuni starši zahajali, tik preden sta se rodili. Prvo pravo srečanje sta doživeli v vrtcu. Ta srečanja sicer niso bila ravno pohvale vredna, saj sta se cukali, si kradli dudi in se prepirali vsakič, ko je imela katera v roki igračo. Vendar to ne šteje, takrat sta bili še zares majhni in njun spomin ne seže tako daleč. Šteje to, da sta pri približno treh letih postali neločljiva dvojica. Vse sta počeli skupaj. Vedno sta se igrali, smejali in tudi jokali skupaj. Nič, nič, prav nič ju ni moralo ločiti. Vse dokler nista vstopili v šolo.

Njuni mamici sta že ob vpisu prosili, da sta v istem razredu. In res sta se znašli znova skupaj med novimi prijatelji. Sprva je bilo vse v redu. Drugih niti nista poznali, zato je bilo prav prikladno, da sta poznali druga drugo.

Kmalu se je situacija zapletla. Irma je našla novo prijateljico Mirjam. Všeč ji je bilo, da lahko skupaj ustvarjata, rišeta in barvata. Tega Neja ni marala. Ona je oboževala ples, petje, punčke in vse afnaste stvari, ki naj bi punce osrečevale. Irma je počasi spoznavala, da ji v Nejni družbi nekaj manjka. Ni bila več to, kar si je želela. Poleg tega je ves čas poslušala Nejo, ko se je hvalila, kako čudovito pleše in kakšen angelski glas ima. Toda ker sta bili najboljši prijateljici že od nekdaj, ji ni želela povedati, da se z njo noče več igrati. Vedela je, da bi jo s tem prizadela.

Neja je kljub vsemu čutila, da ni več isto, kot je bilo prej. Irma je imela vse več izgovorov, zakaj se ne bi igrala z njo. Vse bolj se ji je izmikala in proste trenutke preživljala z Mirjam. Neji ni preostalo drugega, kot da si poišče druge prijatelje. Ti so jo imeli radi, saj je bila zabavna in nasmejana. A Neji to ni bilo dovolj. Še vedno je bila jezna na Irmo, zato je začela drugim prepovedovati, da se družijo z Irmo. Irma je iz ust sošolk vse pogosteje slišala: »Nisem tvoja prijateljica.« Zato je postajala vse bolj potrta. Ni razumela, kaj dela narobe, da je sošolke ne marajo. Doma je pogosto jokala. V šolo ni želela in pogosto jo je bolel trebuh. Nazadnje je mamica sklenila, da tako ne gre več naprej. Z Irmo sta stopili do učiteljice in se ji zaupali. Učiteljica je obljubila, da bo stvar raziskala.

Že naslednji dan so se začeli pogovori z dekletimi. Ko je prišla na vrsto Neja, ji slaba vest ni dala miru. Priznala je, še preden jo je učiteljica kar koli vprašala. S priznanjem pa se je pot sklepanja novih



prijateljstev šele dobro začela. Dekleti sta začeli spoznavati, da ni nič narobe, če se družiš tudi z drugimi. Da je to celo zelo fino. Vsak ima nekaj dobrega in z vsakomer deliš navdušenje nad drugačnimi stvarmi. Punci sta tudi vedeli, da je najpomembnejše od vsega, da se kljub vsemu lahko vsakič vrneta k prijateljici, ki te zares pozna in je pravi zaupnik. Vedeli sta, da se imata radi, da sta najboljši prijateljici, a si tega nista več govorili. Njuna srčka sta vedela, da tako je, in to je bilo dovolj, da sta bili srečni.

Vprašanja za razmislek:

- Kdo sta bili Neja in Irma?
- Kakšni sta bili? Kaj sta imeli radi?
- Ali imaš tudi ti najboljšo prijateljico?
- Ali ji ves čas govoriš, da si njena najboljša prijateljica? Ali ji kdaj rečeš, da nisi več njena prijateljica?
- Kako se počutiš, ko se tvoja prijateljica igra z drugimi otroki?
- Kaj narediš, ko se tvoja prijateljica igra z drugimi otroki?
- Ali se tudi ti kdaj raje igraš s kom drugim kot s svojo najboljšo prijateljico? Kako se takrat počutiš?
- Kaj misliš, kakšen je najboljši prijatelj?

USTVARJALNICA

Razmislite o razrednih zgodbicah, ki bi jih lahko predstavili vi. Zapišite svojo razredno zgodbo. Izpostavite čustva, ki jih bodo vaši literarni junaki doživljali. Pri ustvarjanju bodite še posebej pozorni na sporočilno plat zgodb.

Zgodbice predstavite s pomočjo gledališča – lahko jih uprizorite tako, da ste vi igralci, lahko s pomočjo lutk ali pa japonskega gledališča, t. i. kamišibaja. Čustva je prek umetnosti bolj sproščeno izražati, zato je lahko način z gledališko predstavo dobra izbira pri obravnavi občutljivejših tem.

KAMIŠIBAJ – poustvarjanje vsebin zgodb s poudarkom na izražanju čustev, ki se pojavljajo v zgodbah

Kamišibaj je pripovedovanje zgodbe ob slikah. Razmislite, katere dele svoje zgodbe boste ilustrirali. Na trše kartone začnite risati ali slikati vsebine zgodb. Uporabite lahko različne tehnike risanja oz. slikanja.

Ko boste naslikali vsebino vaše razredne zgodbe, je čas za pravo gledališko doživetje, ki se bo dotaknilo čustvene plati gledalcev. Razmislite, ali bi dodali glasbeno podlago. Gledalcev se bo zgodba čustveno še bolj dotaknila, če boste pripovedovali doživeto.

Po odigrani predstavi se z gledalci pogovorite o njihovih občutjih in čustvih, ki so jih zaznali v zgodbi. Vprašajte jih, kaj je zgodba sporočila njim. Kaj so se naučili in ali so sami kako podobno situacijo že doživeli? Kako so takrat ravnali? Se jim je zdela njihova rešitev dobra? Ali bi jo danes rešili kako drugače?



Samovrednotenje znanja/veščine



Na temelju spodnjih kriterijev presodi, kako dobro ti gre opisana dejavnost, to pa podpri z dokazom:

Kriterij

Dokaz

Razumem, da so čustveni odzivi del vsakodnevnega življenja v šoli in zunaj nje in jih prepoznavam pri sebi in svojih sošolcih.

Zmorem se vživeti v čustva junakov v zgodbah in jih primerjati s čustvi, ki jih ob podobnih situacijah doživljam sam/-a.

Zmorem sprejeti odločitve o tem, kako bom ravnal/-a, pri katerih upoštevam posledice, ki bi jih moje ravnanje imelo na druge osebe.

Zmorem oblikovati svojo "razredno zgodbo" in jo na igriv način (prek gledališča) predstaviti drugim.